

ANDIJON MASHINASOZLIK INSTITUTI

Faoliyat falsafasi

ARIPOVA ZULFIYAXON

Reja:

- **1 Faoliyat tushunchasi.**
- **2 Faoliyatning tuzilishi:
ehtiyotlar, motivlar, maqsadlar,
vositalar.**
- **3 Moddiy va ma'naviy faoliyat**

Praksiologiya (yunon. praktikos – faol) – falsafaning inson faoliyatini o‘rganishga bag‘ishlangan bo‘limlaridan biri. Faoliyat tushunchasi inson borlig‘ining tabiati va mohiyatini, uning shaxsiy imkoniyatlari, ijtimoiy aloqalari va munosabatlarini, inson ma'naviy dunyosi va moddiy amaliyot jabhasini teranroq tushunish imkonini beradi. Inson faoliyati o‘ziga xos xususiyatga ega bo‘lib, hayvonlar faolligidan butunlay farq qiladi. U individ va umuman jamiyat borlig‘ining alohida usuli hisoblanadi.

Ijtimoiy yo‘nalganligiga qarab faoliyatning turli fanlarda o‘ziga xos xususiyatlari bo‘ladi. Ijtimoiy falsafa shaxsning ijtimoiylashuvi, ya'ni jamiyat to‘plagan tajriba, qadriyatlar va me'yorlarni o‘zlashtirish usuli sifatidagi faoliyat mazmunini yoritadi.

Sotsiologiyada faoliyat
(ijtimoiy harakat)
ijtimoiy organizmning
sub'ektiv motivatsiya
va boshqalarga qarab
mo'ljal olish bilan
tavsiflanadigan hamda
shaxs va jamiyatning
aloqasini
ta'minlaydigan
hujayrasi sifatida
qaraladi.

- **Faoliyat tushunchasining mazmuni.** Falsafada faoliyat insonga xos bo'lgan va tashqi dunyoni oqilona o'zgartirishga qaratilgan faollikning alohida shakli sifatida tavsiflanadi.

-
- Ijtimoiy falsafada faoliyat ijtimoiy jarayonlarni amalga oshirish, insonning o‘z imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarish, o‘zini qurshagan dunyo bilan aloqaga kirishish usuli sifatida qaraladi. Faoliyat muayyan faoliyat turi bilan shug‘ullanish qobiliyati uning amaldagi moddiy ifodasiga o‘zaro o‘tishini nazarda tutadi. Bu faol inson tashqi dunyoni o‘zgartirishi va o‘zi ham o‘zgarishini anglatadi. ¹¹ Falsafa qomusiy lug‘at. Nazarov Q. tahriri ostida. – T.: Sharq, 2004. –B. 186

■ Forobiy fikricha “inson faoliyatsiz turaolmaydi, ammo har qanday faoliyat va harakat insonni inson qilib ko‘rsata olmaydi. Chunki o‘z tabiatiga ko‘ra hayvonlar ham harakat qiladilar. Hayvon ovqatni ko‘radi va unga intiladi va bunda ongsiz harakatni amalga oshiradi.

ARIPOVA ZULFIYAXON

■ Natijada u o‘z maqsadiga yetish uchun ongli faoliyat olib boradi. Inson juda ko‘p narsani orz qilib yashaydi, biroq ularning hammasiga ham ega bo‘lmaydi.

ARIPOVA ZULFIYAXON

-
- XX asrning atoqli mutafakkiri E.Kassirer insonning eng muhim xususiyati, uning o'ziga xos belgisi metafizik yoki jismoniy tabiati emas, balki uning faoliyatidir, deb qayd etgan edi. Insoniyat sohasini aynan mehnat, faoliyat turlari tizimi belgilaydi. Kassirer til, mif, din, san'at, fan, tarixni inson faoliyati tizimining turli sektorlari sifatida qayd etadi. Insonni tushunish bu faoliyat turlaridan har birining teran qatlamlari haqida tasavvur hosil qilish va ayni vaqtda uni yaxlit bir butun organizm sifatida tushunish demakdir.

-
- **Xulosalar.** Axloq shaxs erkinligini, uning o'zini, o'z ehtiroslarini boshqarish qobiliyatini, insonning o'z qilmishlari uchun avvalo o'zi oldida javobgarligini nazarda tutadi. Axloq inson aqlini ezgu ishlarga yo'naltiradiki, bu shaxsiy manfaatdorlik tuyg'usidan xoli yaxshi niyatlarda namoyon bo'ladi. Individ erkinligi va axloqiy qadriyatlarning mos kelishi axloqqa xos xususiyatdir. Jamiyatning axloqiy qoidalari shaxsga bu qoidalarga rioya etish majburiyatini yuklaydi, shu sababli burch axloqiy qilmishlarga turtki beradigan muhim ichki omil hisoblanadi. Bundan xulq-atvor me'yorlari va andozalariga oddiy rioya etish nari borsa ijtimoiy jarayon bir maromda kechishini ta'minlash imkonini beradi. Uning rivojlanishi uchun esa ijod imkoniyat yaratadi. Bunda ijodning vazifasi tarix talablariga javob berish, faoliyatning mutlaqo yangi dasturlarini topishdan iboratdir.

- Yuqorida ta'kidlab o'tganimizdek, axloq jamoatchilik fikriga tayanadi. Ammo inson xulq-atvoriga baho berish juda mushkul ish, chunki uning zamirida muayyan sabablar yotadi, u muayyan sharoitda sodir etiladi, ob'ektiv oqibatlariga olib keladi va maqsadga erishishning muayyan vositalarini tanlashni nazarda tutadi. **ARIPOVA ZULFIYAXON**

ADABIYOT

- Karimov I.A. Asarlar to'plami. 1-18 jildlar. T. O'zbekiston. 1996-2011
- Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. –T.: Ma'naviyat, 2008. -176.
- Karimov I.A. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari. – Toshkent: O'zbekiston, 2009.
- Karimov I.A. Vatanimizning bosqichma-bosqich va barqaror rivojlanishini ta'minlash - bizning oliy maqsadimiz. T.17. –Toshkent: O'zbekiston, 2009.
- Karimov I.A. Hamkorlik, taraqqiyot va xavfsizlikni ta'minlash yo'lidan // Xalq so'zi. – 2010 yil 22 sentabr